



Шлях Моладзі

Ślacz Moładzi

ІЛЮСТРАВАНЫ ЧАСАПІС БЕЛАРУСКАЙ МОЛАДЗІ

Арганізуем месяц беларускай прэсы

Значэньне прэсы мы ўжо ня раз выясьнялі. Прэса — газэты, часапісы, сьнянныя ня толькі інфармуюць чытача аб тым што дзеецца ў краі і на сьвеце, ня толькі даюць матарыялы — артыкулы — навучаючыя, або такія, каторых чытаньне ёсьць прыемнай разрыўкай, але адначасна прэса ёсьць вялікім аружжам. Прэсай, газэтамі, друкаваным словам змагаюцца сьнянныя ня толькі партыі, ня толькі ідэолёгічныя кірункі, але нават вайсковыя арміі. Што прэса мае вялікае культурнае і палітычнае значэньне, сьведчыць найлепш факт шырокага разьвіцьця яе сярод народаў высокае культуры, як Францыі, Англіі, Даніі, Нарвэгіі, Швэцыі, Швайцарыі, Злуч. Штатаў Паўночнае Амэрыкі і інш. У гэных краёх трудна сабе прадставіць чалавека, які ня цікавіўся-б прэсай. З прыемнасьцю можам сьцьвердзіць, што і сярод Беларусаў апошнім часам зацікаўленьне прэсай узрастае. Доказам гэтага ёсьць весткі нашых супрацоўнікаў, якія паведамляюць, што ў тарговыя дні ўва ўсіх бадай местах і мястэчках нашага краю сяляне раскупляваюць усе газэты. Нажаль, надта моцна цешыцца з гэтага ня пыходзіцца. Бо хоць сяляне купляюць і чытаюць газэты і часапісы, дык найчасьцей чужыя — небеларускія, каторыя пераважна ня толькі не бароняць інтарэсаў беларускага народу, але аб Беларусах і не ўспамінаюць. Тымчасам беларуская прэса, беларускія часапісы больш чым скромныя, а найгорш тое, што дасюль няма ў

нас ані належна сарганізаванага кольпортажу (распаўсюджаньня) на правінцыі, ані належнае прапаганды беларускага друкаванага слова. Уся гэтая справа стаіць на гэтулькі кепска, што немагчыма, каб далей так было! — Яшчэ сягоння можна спаткаць людзей, каторыя ня ведаюць і ня вераць у тое, што можна дарогай легальнай (яўна) выпісваць і чытаць беларускія часапісы, ды агулам ня знаюць нават, што часапісы беларускія існуюць. У такім палажэньні неабходна трэба ўжо ня думаць, а тварыць, арганізаваць прапаганду беларускае прэсы!

Рэдакцыйная Калегія «Шляху Моладзі» пастанавіла ад 15.XII.1938 да 15.I.1939 г. сарганізаваць месяц прапаганды беларускае прэсы. Да ўчасьця і падтрыманьня гэтага месяца запрашаем усе беларускія часапісы і ўсё беларускае грамадзянства, а асабліва беларускую вясковую і студэнцкую моладзь. Мэтай гэтага месяца ёсьць абзнаямляць як найшырэшыя масы беларускага народу з беларускімі часапісамі, заахвочваць іх да выпісваньня, купляньня, пашыраньня і чытаньня беларускіх часапісаў, бо толькі свае беларускія газэты і часапісы найлепш бароняць і найлепш дбаюць аб добры Беларускага Народу!

У нармальных абставінах у часе месяца беларускае прэсы трэба было-б арганізаваць адпаведныя лекцыі, рэфэраты, сабраньні, выдаць прапагандовыя афішы, лятучкі і г. д. З незаможных аднак ад Беларусаў

прычынаў усяго гэтага пыходзіцца сьнянныя вырачыся. Дзеля таго арганізацыя і ўдача месяца прапаганды беларускае прэсы залежыць толькі ад добрае волі паасобных грамадзян і іхняе працы ў сваім асяродзьдзі. Вось-жа кожны беларус, якому дарогай ёсьць справа Беларускага Народу, справа беларускага нацыянальна-адраджэнскага руху, павінен ад 15.XII.1938 да 15.I.1939 г., асабліва падчас вольнага часу Калядных Сьвятаў, пасьвяціць сябе выключна дзеля таго, каб як найлепш пайнфармаваць усіх сваіх суседзяў, бліжэйшых і далейшых, аб беларускай прэсе, заахвоціць іх чытаць, выпісываць акуратна пасылаць падпіску і пашыраць беларускія часапісы. Тых што маюць здольнасьці да пярэ трэба заахвоціць да пісаньня ў свае часапісы. Творачы, разьвіваючы і пашыраючы беларускую прэсу будзем узмацоўваць беларускую культурную працу, пашыраць асьвету і здабываць лепшую долю!

Дык, Грамадзяне падтрымлівайце і пашырайце сваю беларускую прэсу. Пры агульным падтрыманьні яна разаўецца, узрасьце, будзе часцей і акуратне вуходзіць, будзе належна інфармаваць, навучыць, бараніць і пацяшаць. На гэта ня трэба нават вялікіх сумаў, няхай кожны Беларус дасьць хоць па 1 па 2 злотыя ў год на беларускія часапісы, выракшыся шкоднае выпіўкі ці тытуну, а будучь ужо вялікія капіталы і будзем мець сваю багатую беларускую прэсу.

Дык, усе да працы!..

Вялікія нямецкія пляны і Беларусь

Нябывала хуткі і вялікі раз-рост Нямецчыны зьвярнуў на яе вочы ўсяго сьвету. І цяпер усе бадай пытаюць і думаюць: якія далейшыя нямецкія пляны і што Немцы далей будуць рабіць? Пытаньне гэтае шырока разглядаюць розныя палітыкі і публіцысты, якія пакуль-што сьцьвярджаюць тры наступныя пункты нямецкіх плянаў: 1. дамаганьне калёніяў, 2. пашырэнне нямецкіх уплываў у паўдзённа-эўрапейскіх гаспадарствах (Чэхаславакія, Румынія, Мадзяршчына, Югаславія, Баўгарыя, Турэччына, Грэцыя) і 3. паход на ўсход — у Саветы і ў Азію.

Што канкрэтна ў найбліжэйшым часе пачнуць рабіць Немцы, — дакладна ніхто ня ведае. Фактам аднак ужо ёсьць, што павадыр Нямецчыны Адольф Гітлер што-раз мацней і вастрэй дамагаецца калёніяў, а так-жа што Немцы энэргічна працуюць дзеля здабыцця ўплываў у Румыніі, Югаславіі, Баўгарыі, Грэцыі і Турэччыне, каб магчы там пашыраць свае прамысловыя тавары. Чэхаславакія ўжо выразна заняла становішча філёнямецкае (за немцаў). Адносіны нямецка-мадзярскія няясныя з прычыны Карпацкае Украіны, каторую Мадзяры хацелі сабе забраць і мець супольную польска-мадзярскую граніцу, да чаго так-жа імкнуліся і палітыкі польскія. Гэтыя імкненьні прычыніліся, між іншым, і да ахаладжэньня нямецка-поль-

скіх адносінаў. — Чаму? — Таму, што, як пішудь газэты, Карпацкая Украіна мае быць першым крокам да наступу на Саветы. Згэтуль мае быць праводжана антысавецкая прапаганда і калі-б у Савецкай Украіне пачаўся бунт, тады нямецкая армія магла-б машэраваць на Украіну. З Карпацкае Украіны Немцы будуць мець доступ у Румынію, каб адтуль прывозіць сабе нафту. Дзеля таго ў хуткім часе маюць пачаць будаваць вялікую аўтастраду (шырокую цвёрдую гладкую дарогу) названую „Заход—Усход“, якая будзе йсьці з Бэрліна праз чэскую краіну Моравію, Славакію і Карпацкую Украіну да румынскае граніцы. Адтуль-жа недалёка і ў Саветы.

Камуністычна-сталінскія палітыкі ў СССР, каторыя ня так даўно заяўлялі Польшчы, што калі яна пойдзе вайной на Чэхаславакію, дык СССР сарве падпісаны з Польшчай дагавор аб ненападаньні, пабачыўшы, што дзеецца, дамагаюцца сяньня супольнае польска-мадзярскае граніцы і разбору Карпацкае Украіны, бо гэта аддзяліла-б адбеспасярэдняга кантакту Немцаў з Украінай. Пры тым між прадстаўнікамі польскага і савецкага ўрадаў падпісана надовячы дэкларацыя, што ўсе савецка-польскія дагаворы аб добрасуседзкіх адносінах ёсьць важныя і трывалкія.

У гэтым часе на захадзе Эў-

ропы пашыраецца палітычная мапа, на каторай азначаны граніцы: незалежнае Украіны і незалежнае Беларусі. Польская прэса: „Ілюстраваны Кур'ер Цодзённы“ (ІКС) і „Польска Збройна“, каторыя перадрукоўвалі гэтыя мапы, бачаць у іх нямецкую работу.

Фактычна справа гэтая ня новая, аб ёй многа ўжо пісалася ў 1933 г., калі толькі Гітлер браў у Нямецчыне ўладу ў свае рукі. Уваходзіць яна ў усходнія пляны нямецкае палітыкі, каторыя быццам падтрымлівае і Муссоліні. Паводле газэт, у 1933 г. у Лёкарно адбылася нарада гітлераўцаў, італьянскіх фашыстаў і прадстаўніка Украінцаў, на каторай ад імя Гітлера выступаў галоўны кіраўнік заграначнае палітыкі гітлераўскае партыі А. Розэнбэрг. Вось-жа быццам гэны палітык дзеля разьбіцця СССР і камуністаў апрацаваў плян стварэньня незалежнае Беларусі і Украіны.

Фантазія некаторых газэтных пісакцаў пасунулася ўжо так далёка, што яны апісваюць магчымасьці і спосабы нямецка-савецкае вайны і ейныя вынікі. Справа гэта сапраўды цікавая, бо спаткаліся-б у гэтай вайне дзеве найвялікшыя ў Эўропе сілы мілітарныя і два праціўныя сабе кірункі ідэолёгічныя. Калі ходзіць аб Нямецчыну, дык падчыркваюць наступныя момэнты: 1. цяжкіе палажэньне эканамічнае Нямецчыны і 2. укрытую

Dr. Jadviha i Stanisław Hrynkievičy

17)

Pieršaja pomač pry raptouñaj chvarobie.

Pierałomy kaściej

Pierałomy kaściej mohuć być abo padskurnyja, h. zn. nutranija, zakrytyja, abo adkrytyja, kali adłomanyja kavałki kości vychodziać praz skuru. I tut i tam treba tak złażyć złomanuju kość, kab kančyna mieła normalny vyhlad, pakłaść złomanuju ruku ci nahu pamiž dzviuma doščačkami ci dvuma kavałkami čviordaje papiery i aściarožna pieravia-zać kavałkami pałatna, ci šniurka — i tady zaviašci chvoraha da lekara. Kali padčas pierałomaŭ jość na skury rana, treba jaje napierad ačyścić jodam. Usiu rabotu rabić čysta vymytyimi rukami.

Paviešańnie

Treba adrazu asvabadzić paviešanaha z piatli, i dać jamu dostup šviežaha pavietra. Pakul pryjdzie lekar, treba rabić štučnaje dychańnie.

Bićcio serca

Moža tut być pryčyna ŭ chvarobie serca, abo v, stupaje bićcio serca ŭ ludziej nervovych, jakija majuć niejkija nutranija pieražyvañni ci pierapaločany. Moža być pryčynaj i ciažkaja fizyčnaja praca.

Kali pryčyna ŭ chvarobie samaha serca, dyk treba jaho lekavać. U inšych pryypadkach treba pakłaść hanučku zmočanuju ŭ ściudzionaj vadzie na serca, a ŭnutro pryniać lekarstva, prykl. natrium bromatum 0,5 abo valerjany 15-30 kaplaŭ z vadoj.

Kanvulsii (sudarhi) padučaja chvaroba

Pryčyny ich nadta roznajakija, najčасьцей adnak chvaroby *mozahu* ci prynamsia tyja chvaroby ahulnyja, jakija miž inšym pasiaredna mahli paškodzić mozah. Dzieci mohuć adkliknucca kanvulsijami amal nie na kožnuju chvarobu, bo ichni arhanizm da niekalkinaccaci hadoŭ žyćcia maje roŭnavahu nadta niatryvalkuju.

Lačennie: Naŭpierad, kali heta tolki mahčyma, znajsci treba pryčynu kanvulsyjaŭ. Z čасьцейšych pryčynaŭ u dzieciej treba padčyrknuć doŭhatryvaluju

апазыцыю. Для Нямеччыны важна так-жа, якое на выпадак вайны з Саветамі займе становішча Францыя, каторая з СССР мае ваенны саюз. Дзеля таго вялікае значэнне прывязваецца да дагавору, каторы 6.XII.1938 г. падпісала Нямеччына з Францыяй аб добрасуседзкіх адносінах. Маюць у гэтым вялікае значэнне так-жа вострыя супроць-французскія выступленні ў фашыстаўскім італіянскім парлямэнце, дзе высунуты дамаганні адабраць ад Францыі некаторыя ейныя калёніі. Такім чынам увага Францыі адцягнута будзе на захад і нямецкія заходнія граніцы будуць забяспечаны.

У СССР знаўцы бачаць перад усім аслабленне арміі рознымі чысткамі і незадаваленым сельніцтвам з камуністычна-сталінскіх парадкаў. На гэта звярочвалі ўвагу і мы ў №3 „Шляху Моладзі“ з дн. 20.I.1938 году. — Савецкая армія прадстаўляе сабой збор розна-нацыянальных людзей, якія маюць свае нацыянальныя імкненні і якім цэнтралістычна-камуністычна-маскоўская палітыка стаіць косьцю ў горле. І бязумоўна, калі кліч Гітлера да бунту за незалежнасць Украіны і Беларусі дойдзе да Украінцаў і Беларусаў у СССР, то хоць Гітлер і ягоная нацыянал-сацыялістычная ідэалогія, перад усім Беларусаў, ёсць далёкая, то аднак кліч гэты будзе мець шырокае падтрыманне, асабліва, калі пляны Гітлера будуць пастаўлены па-

важна, а не дзеля таго толькі, каб каго-небудзь страшыць і гэтым вытаргоўваць тыя ці іншыя ўступкі. Бальшавікі павінны мець жаль толькі самі да сябе, бо да гэтага вядзе іхняя палітыка ністожанья беларускае нацыянальнае культуры і беларускага нацыянальна-адрэджэнскага руху.

Што-ж Нямеччыну цягне так на ўсход? Няўжо-ж Немцы сталіся такімі дабрадзеямі і хочуць, ні на што не зважаючы, памагчы Украінцам і Беларусам, тады калі ўсім добра ведама, што цяпер ніхто нікому безкарысна не памагае. Вось жа таксама і з Нямеччынай. Немцы перад усім хочуць карыстаць з украінскага і беларускага збожа, мець у Украіне і Беларусі збыт на свае прамысловыя тавары, разьбіць найвялікшых сваіх ворагаў камуністаў, а далей — здабыць

доступ да Чорнага Мора. З Чорнага-ж Мора, з Украіны, з Турэччыны Нямеччына хоча дастаць у Азію, у Багдад, дзе вялікія багацтвы нафты, а адтуль аж у багатую Індыю. Словам, кажны, як кажуць, добры перад усім для сябе, кажны глядзіць сваіх інтарэсаў. І такім прынцыпам кіруюцца сяньня ўсе народы сільнейшыя. Такім прынцыпам прымушаны кіравацца і ўсе народы слабейшыя.

Зазначаем яшчэ раз, што ўсе адносна нямецкіх плянаў падаем паводле апісаньяў польскае прэсы. Што з усяго гэтага выйдзе, — пакажа хіба ня так ужо далёкая будучыня. Для Беларусаў з усяго гэтага важна ёсць перад усім тое, што беларуская справа, беларуская праблема становіцца праблемай міжнароднай.

Я. Н.

Н. ЖАЛЬБА.

vanity, chvaroty stravatraŭčaha aparatu, haračka. U ludziej dorosłych — roznajakija chvaroby moza-hu, jakija prajaŭlajucca ŭ takoj ci inšaj formie padučaje chvaroby. — Chvoraha treba zabiášpiečyc, kab nie paškodziŭ sabie haŭavy, jazyka i ahulam ciela. Pry napadzie kanvulsijaŭ paklaśc pad haŭavu miakkuju padušku, kažuch ci što inšaje. Kab chvory nia prykusiŭ jazyka — dać čaranok dzieraŭlana-je lyžki pamiž zuboŭ. Razšpilić vopratku, kab nie zadušyŭisia. Z lekaŭ najlepš chloral hydrat u levatyvie ŭ kolkaści ad 0,25 hrama (dzieci) da 2,5 hrama (u dorosłych).

Крывіаток

Прычына — паškodžanŭnie ŭ taki ci inšy sposab kryviachodnych žyłaŭ.

Лаčенне: Kali kroŭ ciače z nahi, ruki i h. d., dyk kab spynić kroŭ, treba paklaśc bandaž Esmarcha vyšej ad miesca, jakoje kryvavić. Bandaž možna zrabić z chustki, pajasa, kuska paŭlatna i h. d. Bandaž taki treba mocna zaviazac. Kali kroŭ ciače z maŭlych žyłaŭ, dyk chopić paklaśc na ranu niekalki kusoč-kaŭ suchoha, čystaha paŭlatna i stulna abviazac. Zaŭ-

siody pracavać kala rany z čystymi rukami. Kali jošč pad rukami jod, tlonistaja vada (3 prac.), dyk zdezynfekavać ranu henymi lekami, a na ranu nakapac ci namačyc paŭlatno ŭ leku, što zaviecca *ferrum sesquichloratum*. Pry kryviatoku pašla plavicaŭ pryपालि ranu lapisam (čortaŭ kamieŭ).

Пры kryviatoku z vyrvanaha zuba — kusok merli namačyc u *słabym voccie, adrenalinie, tlonistaj vadzie, ferrum sesquichloratum* i henaju merlatu zapchać miesca vyrvanaha zuba.

Пры kryviatokach z nasa — ŭviaści ŭ nasavuju padž vatu, merlu namočanuju ŭ *tlonistuju vadu, ferrum sesquichlorat*, vocat. Paklaśc na nos žvierchu namočany ŭ ściudzionaj vadzie ručnik.

Пры kryviatokach z lohkich, stravatraŭčaha aparatu — lykać lod, lažac spakojna, nia kidacca, nie chadzić.

Kali nia ŭdasca vyšej pakazanym sposabam spynić kryviatoku, treba taды nieadkladna žviarnucca da lekara Abiazkroŭleŭnie pahražaje nat' žyćciŭ chvoraha.

Каніец.

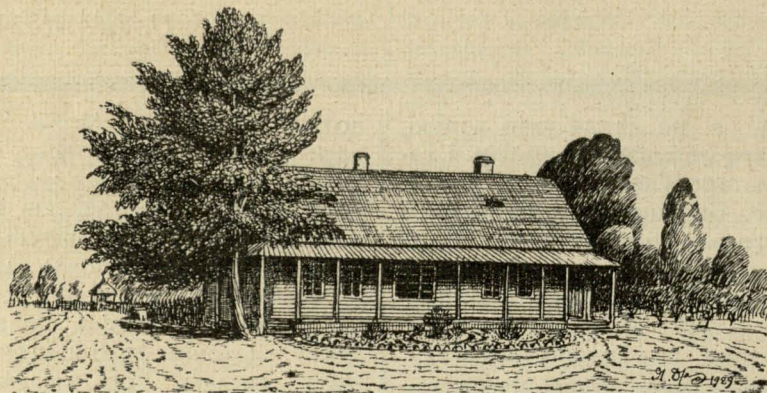


Біеларускі мастак Jazep Drazdovič

(U 50-ja ŭhodki jaŭo naradzinaŭ)

U kastryčniku miesiacy sioleta minuła 50 hod ad naradzinaŭ viedamaha bielaruskaha mastaka Jazepa Drazdoviča. Radziŭsia jon 1.X.1888 h. u zaścienku Puńki, Dziśnienskaha pav. Pačatki aśviety atrymaŭ ad svaje matki, jakaja viedala sapraŭdnaje imia svajho kraju i narodu jašče prad 1906 h. Ad dziaciinstva adčuvaŭ J. D. achvotu da rysunkaŭ i ad 1906

panadvorki, varoty, prydarožnyja kryžy, našyja śviatyni, zamčyščy aviejanyja lehiendarnym čaram hlybokaj staryny, a tak-ža haspadarčyja i chatnija pryłady, jak sochi, barony, pasudździe, narodnuju vopratku i h. d. Ahułam rysavaŭ jon usio, što mieła vartaśc mastackuju i etnograficnuju Zajmajecca J. D. i reźbaj u drevie, vykonyvaŭ ploska-reźby partretaŭ,



Chata bielaruskaha paeta Fr. Bahuševiča.

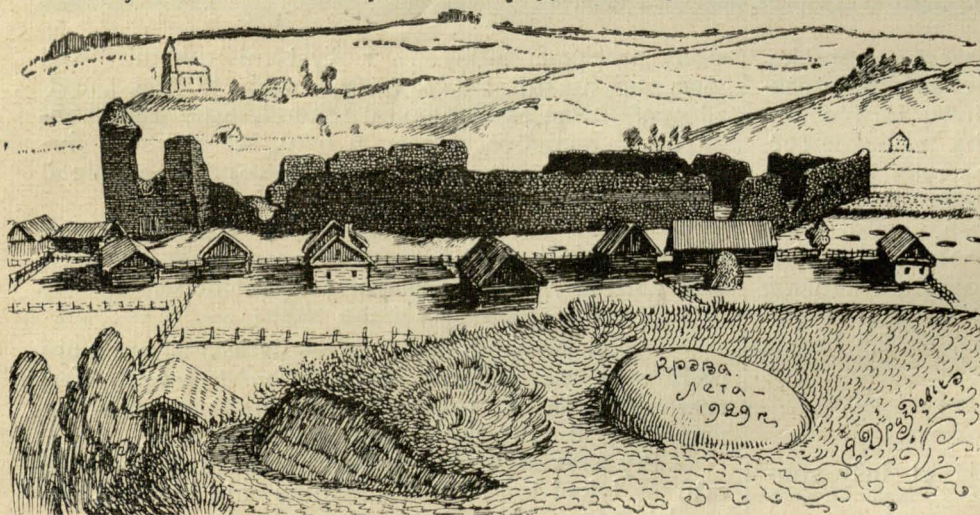
Rys. J. Drazdovič.

da 1910 h. vučyŭsia ŭ vilenskaj škole mastactva prof. Trutniova i mastaka Rybakova. U hetym časie ŭvajšoŭ jon u kontakt z bielaruskim centram i raspačaŭ svaju pracu na nivie bielaruskaha mastactva.

Najbolš mastak pracavaŭ u hrafcy. Pierad usim vialikuju mastackuju vartaśc majuć jahonyja rysunki, vykananyja tušam, pieravažna z natury. Hrafika Drazdoviča maje taksama vialikuju vartaśc

azdobnyja kii, herby, skrynki, papirośnicy i inš.

J. Drazdovič jośc tak-ža zbiralnikam zabytkaŭ u halinie archeolohii. Sabraŭ jon pa zamčyščach šmat starych pradmietaŭ u postaci piečnych kachlaŭ, staroj pasudy i metalovych rečaŭ. Kalkecyju z hetaj haliny jahonaj pracy možna ahladać u Bielaruskim Muzei im. Ivana Łuckieviča ŭ Vilni. Tam-ža znachodziacca i bahatyja albomy hrafciki mastaka. Dra-



Kreva z staradaŭnym zamkam.

Rys. J. Drazdovič.

etnograficnuju. Jon sumlenna zarysoŭvaŭ viaskovuju chatu z jaje starašvieckaj, dzieraŭlanaj architekturaj, starašvieckija zvanicy,

zдовиč sapraŭdy sabraŭ bahatyja bielaruskija mataryjały.

Ad 1930 h. Drazdovič staŭsia faktyčna biezrobotnym, prabyva-

Гальяш Леўчык

У сувязі з прыпадаючым сёлета 25-лецьцем выхаду ў сьвет зборніка паэзіі Гальяша Леўчыка „Ўжык біеларускі“, варта нашай моладзі прыпомніць аб адзіным з нашаніўскіх паэтаў, які застаўся па гэтым баку рыжскае мяжы ў сваім родным Слоніме.

Гальяш Леўчык — паходзіць з мяшчанскае каталіцкае сям'і. Перад вайной працаваў як магістрацкі ўрадавец ў Варшаве. Адарванасьць ад беларускіх сялянскіх і работніцкіх гушчаў зрабіла ўплыў на першы зборнік ягоных твораў.

Па вайне прыймае актыўны ўдзел у беларускім нацыянальным жыцьці, галоўна на культурнай ніве.

Як сэкрэтэр сэнатара Ўласава, шмат робіць дзеля зарганізаваньня беларускіх школаў на прасторы Наваградзкага ваяводзтва (1924—25 г. г.).

Прыймаў удзел у закладзінах Б.І.Г. і К.

Балюча адчуваючы полёнізацийныя ўплывы каталіцкага касцёла, пераходзіць у мэтадызм, які тады пачаў дзеець на беларускіх землях.

Зараз жа закладаець мэтадыстаўскі зборы ў Слоніме, Дзярэччыне і ў інш. мясцох. Выдаець белар.-мэтадыстаўскі часопіс „Дух і Праўда“, а пасья іншыя.

Мэтадызм, як і можна было прадбачыць, адарваў паэта з часам цалком ад беларускай літаратурнай дзейнасьці. Паэт усе свае здольнасьці пасьвяціў на пераклады розных мэтадыстаўскіх духоўных песьняў на беларускую мову. І толькі час ад часу друкуець у мэтадыстаўскіх часопісах свае вершы.

С. Хмара.

jučy-ž u Dziśniensčynie, jak vandroŭny narodny mastak, zarablaje sabie na kusok chleba.

Narod Bielaruski, nažal, nia moža dać jamu naležnych mahčymaścíaŭ žyćcia i pracy, adnak čaławiek hety nie vyrakajecca svajho bielaruskaha imia i dalej u mieru siłaŭ pracuje dla dabra bielaruskaha mastactva

3 вастрожных успамінаў

„Ночка, темная ночь надвигается,
Хороша эта ночка в лесу,
Выручай меня силушка буйная,
Я из волі тюрмы не снесу.“

Так, цёмная восеньская ноч. Асабліва цёмная яна ў цёмных сырых вастрожных камэрах. Апынулася нас гэтага дня ў адной камэры 21 чалавек. Ужо некалькі дзён ішла ператасоўка вязьняў, сьняня дакацілася яна да нашай камэры. Некаторых ад нас забралі, пры тым шмат дадалі. Людзі незнаёмыя, чужыя. Пераважна крыміналісты — забойцы, зладзеі. Палітыкуючых сабралася нас толькі двух, я і яшчэ адзін малады селянін. Разьмер камэры 5 на 5 мэтраў. На гэтай плошчы месьцяцца: печка, параша, стол і пару ўслонаў, сьнянікі на падлозе. Таўчэшся, як у ступе, недзе стаяць, недзе сесьці. Цесна таксама спаць. Папала мне легчы з адным крыміналістам, забойцам пад адной коўдрай. Ляжым на баку ног сагнуць нельга, — цесна. Не магу заснуць. Думы, думкі ціснуцца ў галаву. Смурод, задуха. Вакон адчыніць нельга, бо холад, асабліва для тых, што сьпяць каля вакна, а бяз сьвежага паветра цяжка робіцца. Паветра, як папсуюць, хоць сякеру вешай. Фортачка-ж дае зусім слабую вэнталяцыю. Набліжалася поўнач. Ляжу нярухома, думаю. Аж недалёкі ад мяне сусед на нарах устае і кіруецца да парашы. У гэтым-жа часе бачу мой сусед суне недзе ў бок левую руку. Дагэдваюся — шукае нечае торбы. Капаецца ў першай з берагу торбе. Ня ведаю, нашоў што, ці не — але пайшоў спаць. Аднак не надоўга. Хутка йзноў па ціху ўстае, падыходзіць да вешалкі, здыймае торбу, кладзе яе на падлогу і нешта з ей робіць. Відаць знайшоў што трэба, бо павесіўшы на месца торбу вярнуўся на пасьцель і свабодна закурывае.

На другі дзень зраньня мой сусед хоць-бы што, ходзіць, гаворыць, пэўны сябе, як кароль. Аб начным выпадку маўчыць. Хачу ўзяць яго на досьлед, але маўчу аж да сьнеданьня. Калі ўжо ўсе ўселіся хто дзе піць вастрожную каву — пытаюся, паказваючы на торбу —

— Чыя?

— Мая, — кажа адзін вязень. Сядзеў ён за забойства хлапца, за 4 яблыкі. Быў гэта памешчыцкі ляснік, адзін з двух

присутных тут шляхціцаў, кепска ён чуўся сярод беларускіх сялян.

— Кажы, што прапала? —

Баяўся ён, каб яго хлапцы ў турме не пабілі — таму калі пабачыў, што я маю сярод вязьняў трохі міру, стараўся мне дагэдаць. Даваў хлеб, масла, пасья падаянкі. Нічога я ад яго ня браў, бо крыўда была за маладога беларуса, каторага ён забіў. Аднак хацеў даць яму зразумець, што тут у турме беларусы на ім пры мне мсьціцца ня будуць, хоць-бы ён на гэта і заслугоўваў.

Шыманскі, — так звалі ляснікі, на пытаньне „што прапала“? — пярэчыў кражы, каб не раздражняць хлапцоў. Тады бяруся я на другі спосаб. Зварочваюся да ўсіх:

— Хлопцы, прызнайцеся, хто лазіў у гэтую торбу?

Маўчаньне. Сядзела тут двух старых вязьняў — адзін ужо адседзіў 12 гадоў па розных турмах, другі — 14. Хлопцы бітыя і злыя. Адзін з іх так-жа падняў голас:

— Прызнавайся, хто лазіў, а то труп на месцы.

— Хлопцы, — кажу, — нічога ня будзе, ніхто ня будзе мсьціцца — прызнайцеся падобраму. Устае тады із за стала Іван з Нехачаў, папросту Нехачавец — і кажа: —

— Гэта я, — курыць захацелася.

Нехачавец, дубіна здаровая. Хлопцы да яго з лаянкай і біцца — крычачы што і я, і я, і я даўно ня курыў, а красьці ня лез.

— Памятай Іван, каб болей гэтага ў камэры ня было Іван падпарадкаваўся, — але другім вязьням тлумачыў:

— Але, ён хлапца за 4 яблыкі забіў, а ў яго закурываць ўзяць ня можна.

Думку Івана падзялялі шмат хто з вязьняў. Захар, каторы адседзеў 14 год за напады і цяпер ізноў папаў, гаварыў:

— „Я, — кажа — сядзеў у Груздзэндзы якраз сярод шляхты, няма там нашаму брату месца. Каб — кажа — папаў туды наш селянін, які-б забіў абшарніка, дык яго-б у адну ноч зьвялі-б са сьвету. А тут бачыш, не пазволена.“

Часткава я з ім згаджаўся. Бо й запраўды паступак Шыманскага быў нялюдзкі. Прыехаў ён з аб'езду лесу да хаты, жонка сказала, што хтось лез па

* * *

Сонца згасла. Ноч настала.

Цьма. Навокал ціш.

*Ноч мне жудна ўсьцяжэ шаптала:
Ты чаму ня сьпіш?*

Спаць?! О не! Ня хочуць вочы.

Ўцёк сон адмяне.

Працаваць я рад, ахвочы

На т і ў ночы, ў цьме.

Буду клікаць, звамам сталі

Ўсіх сялян-братоў,

Што дагэтуль яшчэ спалі

Сном сваіх дзядоў.

І што восеньню імглістай

Зьбіліся з дарог,

Склічу я на шлях сьвятлісты,

І да перамог.

Пройдзе восень... Цемра ночы...

Сьветлаю вясной

К працы ў поле люд рабочы

Выйдзе грамадой.

ЯНКА БУНТАР.

Kuplajcie i vypisvajcie adziny
ў nas bielaruski navukova-
litaraturny časapis

— „КАЛОСЬСЕ“ —

katoraha knižka 4(17) niezadoj-
ha vyjdzie z druku.

Składka na „Kałošsie“ ў hod 2 zł., na paў
hoda 1 zł. Cana əsobnaje knižki 50 hr
Adrys redakcyi i admnistracyi:
Vilnia, Zavalnaja 1—2.

яблыкі ў сад, расказала як адзеты і як выглядае. Шыманскі сеў на ровэр, дагнаў хлапца на дарозе і ззаду з рэвольвера забіў. Як папаў ён у нашу камеру, вастрылі на яго зубы нашы хлапцы. Баяўся ён як агню нашай камеры. Гразілі яму на спацэры праз вакно. У камеры чуўся прыбітым, глядзеў на кожнага са страхам, уступаў з дарогі, з месца. І таму хацелася паказаць яму ўсю агіду ягонага паступку, выжшасць маралі і этыкі Беларуса над маральлю і этыкай яго, які меўся быць „культуртрэграм“ на нашых „Крэсах.“ Хацелася паказаць, што беларус у кожным бачыць чалавека і шануе людзкую годнасць.

Шыманоўскага хутка звольнілі. Ці зразумеў ён сваю памылку і лекцыю, якую далі яму ў вастрозе беларускія сяляне — няведама.

П. З.

З цыкло: „Дваіх“

Пакінь... Пакінь казаць —
вось ты няўдзячны!
Пакінь пытаць—кахаеш ты мяне?
Скажу я ясна — ня двузначна...
Як толькі ноч зямліцу ахіне.

Скажу...
Як толькі дзень расой агладзіць
На гонях вузкіх сьвежую раллю,
Пад іней ціхі... ў лістападзе,
Скажу на вуха—я цябе люблю...

Люблю цябе, вясна як расьцьвітае,
Люблю цябе ў мляўкі летні жар,
Люблю, як восень золата ўплятае
Ў бярэзьніка задуманы гушчар...

Хоць ноч агонь украдзець
мімаходам,
Я жару ў сэрца з воч тваіх нальлю
І хоць зіма навясне галалёдам,
Я сэрцам...

сэрцам галалёд стаплю!..
К. КРЫВІЧ.



Літаратурныя навіны

10-ці годзьдзе літаратурнае творчасьці Міхася Машары. Сёлета мінула 10 год як ведамы беларускі малады паэт Міхась Машара працуе на бел. літаратурнай ніве. З прычыны гэтага юбілею ў наступным нумары „Шл. Мл.“ зьмесьцім асобны артыкул аб творчасьці М. Машары.

Новая кніжка Кс. Ад. Станкевіча. Ведамы беларускі дзеяч Кс. Ад. Станкевіч напісаў новую кніжку п. н. „Хрысьціянства і Беларускі Народ.“ Кніжка гэта хутка ўжо пойдзе ў друк.

Другое выданьне зборніка „З пад стрэх саламяных.“ У Вільні рыхтуецца да другога выданьня зборнік вершаў ведамага нашага песьняра Міхася Машары п. н. „З пад стрэх саламяных.“ Першае выданьне гэтага зборніка было ў 1937 годзе сканфіскавана адміністрацыйнымі ўладамі.

Творы Т. Шэўчэнкі пабеларуску. У 1939 г. прыпадаюць 125 угодкі нарадзінаў найвялікшага украінскага паэта Тараса Шэўчэнкі. З гэтай прычыны беларускія паэты ў БССР Я. Купала, Я. Колас, Зьмітрок Бядуля, К. Крапіва, П. Броўка, П. Глебка, А. Куляшаў, М. Клімковіч пераклалі на беларускую мову творы Т. Шэўчэнкі, якія маюць у хуткім часе выйсьці ўжо з друку.

Юбілей часапісу «Літэра-ршэ Блетэр.» Жыдоўскі літаратурны часапіс „Літэра-ршэ

З беларускага жыцця

„Chryścijanskaja Dumka“ tyd-niovikam. Pačynajučy ad novaha 1939 hodu „Chryścijanskaja Dumka,“ jakaja dahetul vychodzić try razy na miesiac, maje stacca tyd-niovikam. Budzie heta adziny bie-laruski tydniovy časapis.

Ks. J. Hermanovič u Rymie. Daviedvajemsia, što viedamy bie-laruski pišmieńnik Ks. J. Herma-novič (Vincuk Advažny), jaki vy-jechaў sioleta z Vilni pašla vysia-leńnia bielaruskich zakońnikaў Maryjanaў z Druī, prabyvaje cia-pier u Rymie.

18-tuja ūhodki Sluckaha Paў-stańnia. Sioleta ū śniežni m-cy minaje 18 hadoў ad aružnaha Sluc-

Блетэр,“ каторы выходзіць у Варшаве, у мін. месяцы сьвятка-ваў 15-тыя ўгодкі свайго існа-ваньня. Закладчыкам гэтага ча-сапісу быў, між іншым, б. п. Барыс Клецкін, які ў Вільні вы-даў шмат цэнных беларускіх кніжак.

Літаратурная нагорода Ноб-ля прызнана сёлета ведамай амэ-рыканскай пісьменьніцы Пэрль Бук (Pearl Buck), аўтарцы га-лоснае трылэгіі з жыцьця кі-тайскіх сялян: „Багаслаўленая зямля,“ „Сыны“ і „Людзі ў рас-чараваньні,“ ператлумачанае ба-дай на ўсе зўрапэйскія языкі.

Літаратурная нагорода м. Варшавы прызнана сёлета Лео-пальду Стаффу. Ведамы гэты польскі паэт і пісьменьнік пахо-дзіць з Львова.

kaha Paўstańnia suproć balšavi-koў, jakoje miela na mecie bara-nić niezaležnaści Bielarusi. Aruž-naja baračba sluččakoў za intare-sy Bielaruskaha Narodu, jość od-nym z najvažniejšych mamentaў u historyi bielaruskaha adradžeń-nia.

«Беларускі Сялянскі Кален-дар на 1939 г.» Нядаўна вый-шаў з друку і паступіў у прада-жу „Беларускі Сялянскі Кален-дар (Кніжка) на 1939 г.“ Кален-дар гэты надрукаваны граждян-кай, мае два стылі: стары (пра-васлаўны) і новы (каталіцкі), зьмены месяца, пагоды, беларус-кі гістарычны адзел, вялікі і цэн-ны адзел гаспадарскі, у якім абгаворваюцца наступныя спра-вы: польная гаспадарка, земля-робская тэхніка, хатняя гаспадар-ка, вэтэрынарыя, гародніцтва, жывёлагадоўля, гігіена, календар цяжарнасьці ў жывёлы. Апрача таго зьмешчаны ў календары ці-кавыя і цэнныя матарыялы агуль-на-культурныя, багаты адзел ін-фармацыйны і ўрэшце байкі ды сьмяхотныя жарты. Зьмест ка-лендара сапраўды багаты і ціка-вы. Агулам календар мае 128 бачынаў і прыгожую вокладку. Цана-ж яго толькі 50 гр. Хто купляе большы лік дастае спуск. „Беларускі Сялянскі Календар“ гавінен старацца мець кожны беларускі селянін.— Стараючыся купіць гэты календар трэба вы-разна жадаць Беларускага Ся-лянскага Календара. На гэта звачваем асабліваю ўвагу.



Pieršy śnieh.

ШТО ЧУВАЦЬ

— У Польшчы адбываецца бюджэтная сесія Сейму і Сэнату. Маршалкам новага Сейму выбраны праф. Макоўскі, а маршалкам Сэнату — палкоўнік Медзінскі. — Украінская Парляментарная Рэпрэзэнтацыя прыгатаўляе праект закону, які мае падаць у Сейм аб прызнанні Украінцам у Польскай Рэспубліцы тэрыторыяльнай аўтаноміі. Справа гэта адразу выклікала супраціўленьне з боку польскіх палітыкаў.

— У Літве 5.XII сёл. адбылася часткавая зьмена ўраду. Прэмерам далей астаўся кс. Міронас. Дасюлешні міністар загранічных спраў Лозарайціс падаўся ў адстаўку, яго-ж месца заняў дасюлешні віцэ-міністар загранічных спраў Урбшыс. Новымі міністрамі зьяўляюцца так жа мін. абароны ген. Мустэйкіс, мін. справядлівасьці Гудаўскас, мін. земляробства Скайспіріс і міністар камунікацыі інж. Гернанас. Новы ўрад, так як і папярэдні, твораць прадстаўнікі Гаўцінінкаў (Народнікаў). Што абазначае зьмена ўраду Літвы і чым яна выклікана — дасюль няведама Польскія газеты зазначаюць толькі, што палітыка мін. Лозарайціса была накіравана да наладжаньня добрасуседзкіх адносінаў Літвы з Польшчай.

— У Празе чэскай 30.XI.38 прадстаўнікі Чэхіі, Славакіі і Карпацкае Украіны выбралі на прэзыдэнта свайго супольнага фэдэральнага гаспадарства др. Эміля Гаху. Пасьля гэтага цэнтральны чэскі ўрад ген. Сырвага, які кіраваў гаспадарствам у найцяжэйшыя для Чэхіі хвіліны, падаўся ў адстаўку. Новы цэнтральны ўрад стварыў пасол Р. Бэран. Прэмерам Славакіі далей астаўся кс. Тіссэ, а прэмерам Карпацкае Украіны а. А. Валашын. Парлямант у Празе прыняў так жа новую канстытуцыю для Чэхіі, Славакіі і Карпацкае Украіны.

— Вайна на Далёкім Усходзе між японцамі і кітайцамі далей адбываецца бяз большых зьменаў.

— У Гішпаніі барацьба адбываецца так жа бяз большых зьменаў. Ня глядзячы на тое, чым кончыцца фашыстаўска-рэспубліканская вайна, трэба за-

значаць, што галоўны камандзэр рэспубліканскае арміі ген. Міаха ў гісторыі войнаў будзе адзначаны як адзін з найлепшых стратэгаў і камандзераў. Ён з людзей, якія ніколі не абходзіліся з аружжам, без афіцэрскага і падафіцэрскага корпусу стварыў гішпанскаму ўраду, рэспубліцы, каторую здрадзілі афіцэры,



Ген. Міаха

ідучы да бунту з фашыстамі, армію, якая борыцца сапраўды пагеройску, адбіваючы сільнейшых фашыстаў, узмоцненых рэгулярнай арміяй нямецкай і італьянскай.

— У Румыніі адбываецца вострая барацьба між фашыстаўскай партыяй „Жалезная Гвардыя“ і ўрадам Караля II, які так жа мае аблічча фашыстаўскае, толькі крыху іншае. Жалезнагвардыя пачалі нядаўна вострую тэрорыстычную акцыю. У адказ на гэта ўрадавая паліцыя застрэліла галоўных паводыроў „Жалезнае Гвардыі“, якія былі арыштаваныя. Паліцыя свой паступак апраўдвае тым, што быццам гэныя паводыры хацелі ўцякаць з-пад дазору паліцыі.

— У Мадзяршчыне ў урадавай партыі паўстаў развал.

ПІШУ

Что цяпер вучэцца ў Польшчы ў гімназіях. Статыстыка падае, што ў 1938 г. у ва ўсіх гімназіях Польшчага Гаспадарства вучэліся: 4 проценты сыноў і доўгак абшарнікаў, 3,7 дзiацiеj улашнікаў мiеншых фалiваркаў, 10 прац. дзiацiеj багатых прадырjемцаў, 4,9 прац. дзiацiеj адвакатаў, дацтароў i свiащэнікаў, 2,6 прац. дзiацiеj вайсковых афiцераў i падафiцераў, 27 прац. дзiацiеj ўрадаўцаў, 11 прац. дзiацiеj рамяшнікаў i толькi 5 прац. дзiацiеj сiалау i рабoтнікаў. Калi воўмiем пад увагу, што рабoтнiкi i сiаланiе ў Польшчы твораць каля 85 процантаў усяго насiелнiцтва, то моўам сабе прадыраваць як сапраўды маля сiаланскiх дзiацiеj вучэцца ў гімназіях...

Змарнаваныя хрошы. За 1937 год ў Польшчы выпіта 36,346,000 літраў чыстага шпірту на суму 353,919,000 зл. Тытуну-ж выкурана 18,314,000 кілаграмаў на суму 480,507,000 зл. Такім чынам агулам змарнавана за гэны год, нiстаўжачы здароўе людзкоіе, 834 мiлjоны златаў.

Што вывезіена апошнім часам з Віленшчыны заганіцу. У м-цы кастрычніку сiолята вывезіена з Віленшчыны заганіцу: 1460 тонаў папiароўкi, 4,500 т. тарцыя, 6,000 м. куб. дыкты, 220 тонаў іонау, 8,100 кл. сушаных хрыбоў, 200 клг. хрыбоў марынаваных, 28,500 кл. лекарскiх зiолак. Тавары хетjа вывезіены ў розныя краі, як у: Англiю, Архiентыну, Зл. шт. Паўночнае Амeryкi, Белхiю, Нiамiецкiну, Францыю, Данiю, Фiнландыю, Латвiю, Хрэцыю, Халандыю, Юхаславiю, Швецыю, Швайцарыю, Эстонiю, Португалiю, Хiшпанiю, Мадзiарскiну, Італiю, Палестыну, Ехiпт, Ірландыю i iнш.

Усіакужу беларускужу кніжку, КАЛЕНДАРЫ,

hазету najтанeй i najчутчeй дастaпiацiе ў беларускаj

Кнiхaрнi „Pаhонiа”

Вiлно, Завалнаjа вулiца № 1.

Каталoг беларускiх кнiжак, на жадаўнiе, вьсьлаjаецца дарма.

Ураду выражаны недавер. Некаторыя газеты пішуць, што сталася гэта дзеля таго, што частка мадзярскіх палітыкаў ня хоча выступаць супроць Нямеччыны і ня хоча забіраць Карпацкае Украіны. Урад жа дагэтуль якраз імкнуўся да захаплення Карпац. Украіны.

— У Францыі супроць гаспадарчае палітыкі ўраду выступіла работніцкая генэральная канфэдэрацыя, сацыялісты і камуністы, абвешчаючы на 30.XI генэральны страйк. Супроць гэтага востра выступіў урад і страйк поўнасьцю ня ўдаўся. І далей перамагае ўрад.

jn.



Выбары ў самаўрад.

Баранавічы. Зацікаўленне выбарамі ў самаўрад, якія ўжо пачаліся, у Баранавіцкім павеце даволі вялікае. Толькі ў шырокіх масах ёсць нейкі недаверчывы настрой, ці самаўрад будзе мець належныя магчымасці працы. Думаю, што падобныя настроі ёсць і ў іншых кутках нашага краю. Дзеля таго хачу звярнуць увагу, што сёлета перад выбарамі прэм'ер Складкоўскі выдаў загад, каб выбары мелі магчымасць адбыцца свабодна, бяз ніякіх націскаў і каб грамадзянства змагло выказаць сваю волю. Гэта дае надзею, што і нова-выбраны самаўрад будзе магчы належна працаваць. Калі-ж дзе будуць фальшы, дык іх трэба выцягваць на святло і пратэставаць супроць несправядлівасці. Дык усе бярэма дзейнае ўчасыце ў выбарах у самаўрад, і выбірайма сваіх людзей, карыстаючы з адпаведнае часіны.

Баранавіцкі.

Каго слухай, але і свой розум май!

в. Морач. Нясвіскі пав. У нашу вёску апошнімі часамі пачалі прыяжджаць розныя аграномы і інструктары. Разумеючы, што нашы жыхары зямельныя, а то зусім беззямельныя, і што жывецца ім вельмі дрэнна, — пачалі прыездныя агітаваць, што гэтаму вінаваты самі гаспадары, што ня ўмеюць гаспадарыць і што з паўгэктара можна быццам мець такія ўраджаі, якіх хапіла-б на ўсе жыццёвыя патрэбы.

Што мы ня адпаведна гаспадарым — самі знаем. Але ці можна асягнуць з паўгэктара гэтка вялікія даходы, як хочаць „вучыць“ нас абшарніцкія падлізы. Мне ня верыцца.

Мне здэецца, што яны хочучь нам закрыць вочы так, каб мы не дамагаліся зямельнае рэформы. Вось-жа, бязумоўна, трэ-

ба вучыцца лепш гаспадарыць, выкарыстоўваць цяперашнія доўгія вечары на чытанне адпаведнае гаспадарскае літаратуры, але ня губляць галавы — мець свой розум і калі хто басьні расказвае, то належна іх ацяняць і спатыкаць.

Марачанскі.

Kuplajcie!



bielaruskaja Druk im. Skaryny u Wilni, Zaw. 1.

Цана 50 hr.

Chto kuplaje boľš, dastaje vialiki spusk.
Biel. Kniharnia „Paĭonia“,
Wilno, Zawalnaja 1.

Паштовая скрынка

Я. Патап: 35 штук „Выбарнае ардынацыі ў самаўрад“ выслалі.

М. Рудко: Верш надрукуем у наступным нумары. Карэспандэнцыя аб арганізацыі і сяржанце ня пройдзе праз цензуру, дык няма што яе друкаваць.

Я. Брыльлю: Антыальягольны артыкул ахвотна надрукуем, але ў м-цы цвярозасьці — г. зн. у м-цы лютым. У найбліжэйшыя-ж нумары намечаны ўжо адпаведныя матарыялы. Апавяданьне ахвотна паправілі-б, але пакульшто на гэта не хапае часу. Можна пачакаўшы, зробім.

Баранавіцкаму: Карэспандэнцыю друкуем і чакаем на далейшыя матарыялы.

Г. Дзя-шку: Карэспандэнцыю надрукуем і просім пісаць часцей.

М. Гал-вічу: Вершы слабыя і да друку непадходзяць. Пісаць Вы можаце, але трэба лепш пазнаць тэхніку вершавання, бо яна ў Вас найбольш кульгае. Просьбу ў кнігарню перадалі. „Шл. Мол.“ праз увесь час высылаем Вам акуратна. Бракуючыя нумары высылаем паўторна.

К. Крывічу: Верш „Пакінь“ друкуем, рэшта ня вытрыманая ў рыфме і небяспечная з боку цензуры.

М. К. Карэспандэнцыі аб выбарах у Сойм не надрукуем, бо яна можа выклікаць канфіскацыю.

Беларуская Кнігарня „Надзея“

(раней Беларускага Выдавецкага Т-ва)
Вільня, Астрабрамская вул. 1
прадае ўсялякія беларускія кніжкі, календары і сьценкі да календароў

Выйшлі з друку і прадаюцца беларускія адрывныя й кніжныя календары на 1939 г.

Цана аднае штукі кожнага календара 50 гр. — Пры куплі 10 і болей штук вялікі спуск да 34 грашоў.

Ужо выйшаў з друку і прадаецца

Беларускі Сялянскі Календар кніжка на 1939 г.

128 бачынаў, багаты і цікавы гаспадарскі і асьветны змест.

Цана 1 экз. календара 50 гр., хто купляе больш дастае вялікі спуск.

Усюды дамагайцеся „Беларускага Сялянскага Календара на 1939 г.“

Галоўны склад: Бел. Кнігарня «ПАГОНЯ»: Wilno, Zawalnaja 1.

„Шлях Моладзі“ рэдагуе Рэдакцыйная Калегія. Друкуецца ў Беларускай Друкарні ім. Фр. Скарыны ў Вільні (Завальная 1-2) коштам працы: Я. Багдановіча, Я. Найдзюка і А. Шутовіча.

Адрас рэдакцыі і адміністрацыі: Вільня, Завальная вуліца № 1—2 (Wilno, Zawalna 1—2).

„ШЛЯХ МОЛАДЗІ“ выходзіць два разы ў месяц: 5 і 25. Папкіца на год 2 зл. і 50 гр., на паўгода 1 зл. 50 гр., на 3 мес. — 75 гр. Цана аднаго экзэмпляра 15 грошаў. — Заграніцу ўдвай даражэй. — Нумар каотатэкі „przekazu rozrachunkowego“ 59.

Wydawca „Bielpres“.
Выдавец: „БЕЛПРЭС“.

Drukarnia Białoruska im. Franciszka Skaryny — Wilno, ul. Zawalna 1

Redaktor J. Najdziuk.
Рэдактар: Я. НАЙДЗЮК.

